

*27. СЕПТЕМБАР 1993.*

[...]

Осјећам да сам се већ потпуно уклопила, а томе много доприноси љубазност људи и школске омладине. Какав контраст у поређењу са вијестима на ТВ-у, радију и у новинама у Холандији, гдје су босански Срби представљени као варвари, силоватељи, чак и као канибали. Политичка срамота!

*30. СЕПТЕМБАР 1993.*

[...]

За мало новца и донација купују се од „Галенике”, фармацеутске куће из Београда, најургентнији лијекови, као што су антибиотици и други. Поред тога, зависи се од хуманитарне помоћи са Запада, а деструктивне санкције (право кршење људских права) узрокују јако велики број мртвих међу недужним цивилним становништвом, због недостатка најелементарнијих или адекватних средстава. [...]

*2. ОКТОБАР 1993.*

[...]

Пацијенти са Пала добијају лијекове за три, пет, понекад седам дана. Ако неког лијека нема, ваде се књиге на сто, па тражимо добру алтернативу. Кад се не може наћи ни замјена, пацијент иде кући са: „нема, немамо”. На десетине пута дневно бивам непосредно суочена са тим грозним санкцијама и свом неправедношћу њихове примјене: небројени мртви недужни мртви. Фуј! То је криминални апарат, који људе гуши и духовно убија у такозваном цивилизованом свијету који припада свима нама, а у којем моћници настављају да чине злоупотребе и понижавају недужне људе до нивоа изгнанника. Каква срамота! [...]

*10. ОКТОБАР 1993.*

[...]

Слабо сам спавала због буке која допире из Сарајева. Изгледа да се борбе тамо појачавају. Скоро свакодневно пристижу рањеници, дјеца и одрасли, недужни грађани, које су ранили фундаменталистички снајперисти.

Рано идем кући, али околу, поред болнице, и мислим... мислим... мислим шта ће се догодити са овом земљом у будућности. Размишљам о утисцима које сам овдје стекла, о једностраном извјештавању на Западу гдје се сва кривица сваљује на овај народ, о информацијама из ТВ студија на Палама и супротним са сарајевске телевизије, и не могу да се отмам утиску да западна политика испред себе има ЈЕДАН циљ – да се почини геноцид, првенствено над босанским Србима, јер они треба да нестану са лица земље. [...]

У апотеци причам са колегама и покушавам да се опустим након што сам им рекла да сам слабо спавала. Тема дана су и даље санкције и неправда. Не знам шта им теже пада, али знам да се људи под теретом и једног и другог савијају и пате. Покушавам да дијелим њихове бриге, да им сачувам мотивацију и улијем храброст.

У ходнику срећем професора Шошића. Пита ме да ли је са мном све у реду и каже да му морам рећи ако није. То је врло љубазно од њега, али ја немам проблема. Људима који су овдје теже је него мени, ваљда? Ипак, то је очински поступак који буди

много повјерења, а професор је човјек који заслужује поштовање. Један од наредних дана повешће ме у обилазак болнице.

*5. НОВЕМБАР 1993.*

У понедељак је на Пале стигао шофер са лијековима којима нисам смјела да приђем, иако их је болница добила захваљујући мојим контактима. Све мора да иде војницима, они немају ни фластера, каже шофер. Прави разлог је то што се господин смртно плаши да ће га ухватити, гурну му пушку у руке и пошаљу га у борбу, као што морају да иду сви његови земљаци. Умјесто тога, он овако може да петља са шверцом.

[...]

Припремам холандски доручак: путер, шунку, сир, путер од кикирикија и чоколадне мрвице, за којима су сва дјеца луда. Долази и једна рођака, која је морала да мало оде од куће због туге за сином, који је прошле седмице смртно страдао од гранате. Теку сузе... Много је суза које теку кроз ову земљу вољом неколицине великих, несавјесних моћника.

*10. ФЕБРУАР 1994.*

[...]

Не напуштају ме страшне слике које сам видјела у холу – млади момци који иду у тоалет на штакама; један нема стопало, други се не ослања на ногу, неки опет имају само по једну ногу, руке су им у завојима или су потпуно без руке... једна сестра иде с њима да им помогне. Они који су непокретни остају у креветима. Видим сестре како промичу са ноћним посудама и „гускама” за мокрење. Хоћу да спавам, али ми не иде.

Затворених очију видим докторе и сестре како се труде да дају најбоље од себе, али не могу много да ураде због тих деструктивних санкција. Фуј! А из уста политичара чујем: „Нека ме Бог благослови”, на шта сваки пут гласно кажем: „Молим те Боже, учини да свим људима живот буде бољи”.

*25. ФЕБРУАР 1994.*

[...]

Професор је навратио да се захвали, цијени мој спонтани гест. Али моја захвалност је усмјерена на други план – на то што сам здрава, што могу да дијелим и пружим мало утјехе људима који пате. То је дар одозго, тако једноставно, нормално и без икакве претенциозности. Случајно нисам рођена на Балкану и то је једина разлика. Сви смо ми људи, осим НЕЉУДИ који уништавају животе другима: савезницима из Другог свјетског рата.

Тешко је гледати људе када су у невољи, али је то уједно и прилика да човјек покрене оно најбоље у себи и покуша да помогне другоме. Професора Шошића сам упознала као стручњака хирурга, али првенствено као човјека који се потпуно предаје кад његов посао то тражи. Он би могао да одржи семинар политичким вођама на тему: „Како се опходити с људима”. Он остаје центлмен, упркос тузи коју су други изазвали и губитку сина. Један рањеник назвао га је идеалним човјеком. Ипак, такав човјек не постоји, али да је хуман, благе нарави, љубазан и осјећајан човјек у то нема сумње.

С њим могу да упоредим и доктора Бабића, мада је тај човјек веселији или то само тако изгледа. Он ми жели – мени са Запада која живи у слободи и која је збринута од колијевке до гроба – веома угодан боравак у Београду. Стидим се помало, под ути-

ском сам тог очинског, брижног односа који професор има према мени. То је стварно пријатељство које ће сигурно дуго да живи. Данас сам донијела одлуку да овај дневник посветим њему.

*23. MART 1994.*

[...]

Дубоко сам потресена и још увијек сам под утиском јутрошњих догађаја. Јутрос сам била на сахрани Мириног оца. Гробља су у брдима, а као и друга ратна гробља настала су спонтано током ратних сукоба и убрзано се попуњавају. Та гробља нису мала као на примјер на Грбавици, гдје свака породица укопава по једног или више мртвих на издвојеним парцелама, избјегавајући велика гробља и окупљања, због тога што се и гробља налазе на линији фронта, а опасност од снајпера је присутна чак и на сахранима. [...]

*11. АПРИЛ 1994.*

[...]

Горажде се и даље бомбардује. Сценарио је исти као и на Маркалама у Сарајеву, о томе ми је причао један од припадника тзв. плавих шљемова. Екстремисти су довели погинуле са других ратишта на мјесто гдје ће инсценирати будућу несрећу, а активирањем раније постављене експлозивне направе са даљинским управљањем побринули су се да трагедија буде увјерљива. За трагедију су оптужени Срби, а НАТО је добио прилику и оправдање да их бомбардује. Наставак старе приче.

*3. MAJ 1994.*

[...]

Професор Шошић пије Кнорову супу умјесто кафе, треба му нешто „јаче” да га окријепи. Оперисао је Хрвата који је изгубио цијелу породицу и може да остане да живи на Палама. То овдје сви сматрају нормалним. Што дуже овдје радим све више сам увјерена да је просјечан босански Србин хуманији него тај клуб око Уједињених нација или, морам да кажем, него Америка.

*27. MAJ 1994.*

[...]

Горе, код њега, уручио ми је писмо захвале са написаним текстом, изразима захвалности за моју помоћ у протеклих девет мјесеци. Након читања рекла сам да немам ријечи, термин који сам употријебила у октобру 1993, кад сам била свједок толико несретних догађаја у његовом животу, а он је тада разумио да могу да продрем дубоко у човјекова осјећања, да могу да саосјећам с њима и да знам да слушам човјека којем треба утјеха. „Немам ријечи” – значење те фразе је много комплексније и у неком слободном тумачењу значи разумјети се међусобно без коментара, а који изражавају и искрену и дубоку благодарност. За мене су те двије мале ријечи биле довољне да искажем своје дивљење и захвалност свом медицинском особљу и српском становништву за начин на који су се опходили према мени. Ипак, доктор Калинић и професор Шошић сматрали су да је потребно да то веома детаљно, уз све похвале, ријечима изразе, што сам прихватила као велику част. Кад девет мјесеци радите са људима који су тако

велики у својој ЉУДСКОСТИ, морате их завољети. Још једном желим да нагласим колико се дивим особљу болнице „Коран”. [...]

*6. СЕПТЕМБАР 1995.*

Бомбардован је водовод у Лукавици, тако да се пацијенти у болници „Касиндо” привремено не могу дијализирати. Десет људи је већ умрло; ужасан злочин и терористички чин. Који пилот има тако нешто на савјести и како се с тим носи?

Хацићи се бомбардују већ шест дана заредом. Зашто? Нико не зна. Цијела регија је остала без струје, воде има минимално, док се резервоари не испразне. То су основне потребе сваког човјека, стоји у конвенцијама о људским правима, што доказује да је њихово уништавање кажњиво. То важи за све изузев Америке, оснивача НАТО-а, која одбацује све споразуме и договоре и својом војном силом жели да освоји читав свијет. Што се тиче Европске уније, укључујући и холандску владу, нико не поштује конвенције о људским правима или те међународне конвенције не важе за Србе. Тако је то још од Версајског мировног споразума након Великога рата. Да не повјерујете!

*12–16. НОВЕМБАР 1995.*

[...]

Захваљујући прилогу на телевизији, људи ми честитају и на улицама Пала и обасипају ме разним поклонима. Добијам приглавке, чоколаде и вино... Једна госпођа је чак дошла у моју собу и донијела ми прекрасну ниску корала. Мислим да је то породични накит, тако нешто не може да се купи. Веома сам постиђена, али прихватам тај љубазни поклон без супротстављања. Жена просто сија од радости што је то могла да учини. А ја? Срећна сам што ме мајка научила да је примање, такође, умјетност. Какви драги људи!

И на брду, код „моје куће”, примају ме једнако срдечно. Бака ми поклања веома лијепе приглавке. Попили смо и пиће у то име – ракија од крушке из домаће радиности, али једна чашица већ загрије човјека; једнако је јака као и шљивовица.

Анету сам почастила колачем, донијела сам и по парче за њеног мужа и синчића.

А онда... поново сам свом снагом прионула на посао око спискова породица којима је потребна помоћ. Имамо много посла, јер социјална служба има регистроване само мртве и хендикепиране, а многи имају иста презимена. [...]